

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

راهنمای عملی مقررات عمومی حفاظت از
داده اتحادیه اروپا (GDPR)

پال فویگت، آکسل فون دم بوشه

ترجمه:

دکتر مهدیه لطیف زاده

Voigt, Paul. author.

راهنمای عملی مقررات عمومی حفاظت از داده اتحادیه اروپا (GDPR) // پال فویگت، آکسل فون دم بوشه؛ ترجمه مهدیه لطیف زاده؛ ویراستار علمی سیدمحمد ساداتی؛ ویراستار ادبی مصطفی قندهاری.

مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، انتشارات، ۱۴۰۲.
۴۰۸ ص.

انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۸۸۲.

ISBN: 978-964-386-576-4

فیپا. وضعیت فهرست نویسی:
The EU General Data Protection Regulation (GDPR) : A
Practical Guide عنوان اصلی:
یادداشت:
یادداشت:
موضوع:
پارلمان اروپا. آیین نامه عمومی حمایت از داده ها

European Parliament . General Data Protection Regulation
Data Protection -- Law and legislation-- European Union countries -- قوانین و مقررات -- حفاظت داده ها
کشورهای عضو اتحادیه اروپا

dem Bussche .Axel von .1972
شماره افزوده:
شماره افزوده:
شماره افزوده:
شماره افزوده:
رده بندی کنگره:
رده بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی:

شماره افزوده:
شماره افزوده:
شماره افزوده:
شماره افزوده:
رده بندی کنگره:
رده بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی:

لطیف زاده، مهدیه، ۱۳۷۱ - مترجم
ساداتی، سیدمحمد، ۱۳۶۶ - ویراستار
دانشگاه فردوسی مشهد، انتشارات.

KJJE۰۷۱
۳۴۳/۲۴۰۹۹۹
۹۲۵۶۸۶۲

راهنمای عملی مقررات عمومی حفاظت از داده اتحادیه اروپا (GDPR)

پدیدآورندگان: پال فویگت، آکسل فون دم بوشه
ترجمه: دکتر مهدیه لطیف زاده
ویراستار علمی: دکتر سیدمحمد ساداتی
ویراستار ادبی: مصطفی قندهاری
مشخصات: وزیری، ۱۰۰ نسخه، چاپ اول، تابستان ۱۴۰۲
چاپ و صحافی: چاپخانه دقت
بها: ۲,۹۰۰/۰۰۰ ریال
حق چاپ برای انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد محفوظ است.

مراکز پخش:

فروشگاه و نمایشگاه کتاب پردیس: مشهد، میدان آزادی، دانشگاه فردوسی مشهد، جنب سلف یاس
تلفن: ۳۸۸۰۲۶۶۶ - ۳۸۸۳۳۷۲۷ (۰۵۱)

مؤسسه کتابیران: تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، بین روانمهر و وحید نظری، بن بست
گشتاسب، پلاک ۸ تلفن: ۶۶۴۸۴۷۱۵ (۰۲۱)

مؤسسه دانشوران: تهران، خیابان انقلاب، خیابان منیری جاوید (اردیبهشت) نبش خیابان نظری، شماره ۱۴۲
تلفنکس: ۶۶۴۰۰۲۲۰ - ۶۶۴۰۰۱۴۴ (۰۲۱)

<http://press.um.ac.ir>

Email: press@um.ac.ir

فهرست مطالب

مقدمه مترجم.....	۹
فصل ۱. مقدمه و بازینه.....	۱۱
۱-۱ هدف از قانون گذاری و مفاد قانونی سابق.....	۱۱
۱-۱-۱ دستورالعمل حفاظت از داده.....	۱۱
۱-۱-۲ مقررات عمومی حفاظت از داده.....	۱۲
۲-۱ بازینه: مهم ترین تعهدات حفاظت از داده.....	۱۳
۱-۲-۱ الزامات سازمانی.....	۱۳
۲-۲-۱ مشروعیت فعالیت های پردازش.....	۱۶
فصل ۲. دامنه اعمال GDPR.....	۱۹
۱-۲ مقررات بر چه موضوعی قابل اعمال است؟.....	۱۹
۱-۱-۲ پردازش.....	۱۹
۲-۱-۲ داده شخصی.....	۲۱
۳-۱-۲ استثنائات از دامنه اعمال.....	۲۷
۲-۲ مقررات بر چه شخصی قابل اعمال است؟.....	۲۸
۱-۲-۲ کنترل کننده.....	۲۸
۲-۲-۲ پردازنده.....	۳۰
۳-۲-۲ ذی نفعان حمایت به موجب GDPR.....	۳۱
۳-۲ مقررات در کجا قابل اعمال است؟.....	۳۲
۱-۳-۲ پردازش داده ها در زمینه فعالیت های مقرر در اتحادیه اروپا.....	۳۳
۲-۳-۲ پردازش داده های شخصی اشخاص موضوع داده موجود در اتحادیه اروپا.....	۳۶
فصل ۳. الزامات سازمانی.....	۴۱
۱-۳ پاسخگویی.....	۴۱
۲-۳ تعهدات کلی.....	۴۳
۱-۲-۳ پاسخ گویی، مسئولیت و تعهدات کلی کنترل کننده.....	۴۳
۲-۲-۳ تخصیص مسئولیت بین کنترل کنندگان مشترک.....	۴۴

- ۴۷..... ۳-۲-۳ همکاری با مراجع نظارتی.....
- ۴۸..... ۳-۳ اقدامات فنی و سازمانی.....
- ۴۹..... ۱-۳-۳ سطح مناسب حفاظت از داده.....
- ۵۰..... ۲-۳-۳ حداقل الزامات.....
- ۵۱..... ۳-۳-۳ رویکرد مبتنی بر خطر نسبت به امنیت داده.....
- ۵۲..... ۴-۳-۳ دستورالعمل NIS.....
- ۵۴..... ۴-۳-۳ سوابق فعالیت‌های پردازش.....
- ۵۴..... ۱-۴-۳ محتوا و هدف سوابق.....
- ۵۶..... ۲-۴-۳ معافیت از تعهد حفظ سوابق.....
- ۵۷..... ۵-۳-۳ ارزیابی تأثیر حفاظت از داده.....
- ۵۸..... ۱-۵-۳ عوامل اثرپذیر از پردازش داده.....
- ۵۹..... ۲-۵-۳ دامنه ارزیابی.....
- ۶۴..... ۶-۳-۳ مأمور حفاظت از داده.....
- ۶۴..... ۱-۶-۳ تعهد انتصاب.....
- ۶۷..... ۲-۶-۳ جنبه‌های مربوط به انتصاب مأمور حفاظت از داده.....
- ۷۰..... ۳-۶-۳ موقعیت.....
- ۷۱..... ۴-۶-۳ مسئولیت‌ها.....
- ۷۳..... ۷-۳ حریم خصوصی با طراحی و به‌طور پیش‌فرض.....
- ۷۶..... ۸-۳ تجاوز به داده‌های شخصی.....
- ۷۶..... ۱-۸-۳ نقض داده شخصی.....
- ۷۷..... ۲-۸-۳ اطلاع‌رسانی به مرجع نظارتی.....
- ۸۱..... ۳-۸-۳ ابلاغ به شخص موضوع داده.....
- ۸۲..... ۹-۳ منشورهای رفتاری، گواهی‌نامه‌ها، مهرها و غیره.....
- ۸۲..... ۱-۹-۳ ارتباط بین منشور رفتاری و گواهی‌نامه.....
- ۸۳..... ۲-۹-۳ منشور رفتاری.....
- ۸۸..... ۳-۹-۳ گواهی‌نامه‌ها، مهرها و علائم.....
- ۹۲..... ۱۰-۳ پردازنده داده.....
- ۹۲..... ۱-۱۰-۳ موقعیت ممتاز پردازنده.....
- ۹۳..... ۲-۱۰-۳ تعهد کنترل‌کننده در زمان انتخاب پردازنده.....
- ۹۵..... ۳-۱۰-۳ تعهدات پردازنده.....
- ۹۶..... ۴-۱۰-۳ انتصاب پردازنده فرعی.....

فصل ۴. الزامات کلی..... ۹۷

۹۷..... ۱-۴ اصول اساسی.....

۹۸..... ۱-۱-۴ مشروعیت، انصاف و شفافیت.....

۹۸..... ۲-۱-۴ محدودیت هدف.....

۱۰۰..... ۳-۱-۴ حداقل سازی داده.....

۱۰۱..... ۴-۱-۴ صحت.....

۱۰۲..... ۵-۱-۴ محدودیت ذخیره سازی.....

۱۰۲..... ۶-۱-۴ تمامیت و محرمانگی.....

۱۰۲..... ۲-۴ مبانی حقوقی پردازش داده.....

۱۰۳..... ۱-۲-۴ پردازش بر اساس رضایت.....

۱۱۱..... ۲-۲-۴ پردازش بر اساس مبانی حقوقی.....

۱۲۱..... ۳-۲-۴ پردازش دسته‌های خاص داده شخصی.....

۱۲۷..... ۳-۴ انتقال داده به کشورهای ثالث.....

۱۲۸..... ۱-۳-۴ کشورهای ثالث امن.....

۱۲۹..... ۲-۳-۴ رضایت.....

۱۳۰..... ۳-۳-۴ شروط قراردادی استاندارد.....

۱۳۳..... ۴-۳-۴ سپر حریم خصوصی اتحادیه اروپا - ایالات متحده آمریکا.....

۱۳۷..... ۵-۳-۴ قواعد الزامی شرکتی.....

۱۴۱..... ۶-۳-۴ منشورهای رفتاری، گواهی‌نامه‌ها و غیره.....

۱۴۲..... ۷-۳-۴ استثنائات برای موقعیت‌های خاص.....

۱۴۶..... ۸-۳-۴ انتصاب نماینده توسط کنترل کننده و پردازنده خارج از اتحادیه اروپا.....

۱۴۸..... ۴-۴ امتیاز محدود برای فعالیت‌های پردازشی درون گروهی.....

۱۴۸..... ۱-۴-۴ مسئولیت جداگانه هر عضو گروه.....

۱۴۹..... ۲-۴-۴ تسهیلات مربوط به الزامات کلی.....

۱۵۰..... ۳-۴-۴ تسهیلات مربوط به الزامات سازمانی.....

فصل ۵. حقوق اشخاص موضوع داده..... ۱۵۳

۱۵۳..... ۱-۵ شفافیت و کیفیت.....

۱۵۴..... ۱-۱-۵ نحوه ابلاغ به شخص موضوع داده.....

۱۵۵..... ۲-۱-۵ شکل ابلاغ.....

۱۵۵..... ۲-۵ تعهد اطلاعاتی کنترل کننده قبل از پردازش.....

۱۵۶..... ۱-۲-۵ زمان اطلاعات.....

- ۱۵۶..... ۲-۲-۵ جمع آوری داده‌ها از شخص موضوع داده.....
- ۱۵۸..... ۳-۲-۵ کسب داده‌ها از سایر منابع.....
- ۱۵۹..... ۴-۲-۵ پیاده‌سازی عملی.....
- ۱۵۹..... ۳-۵ پاسخ به درخواست شخص موضوع داده.....
- ۱۵۹..... ۱-۳-۵ نحوه پاسخ‌گویی.....
- ۱۶۱..... ۲-۳-۵ زمان پاسخ.....
- ۱۶۱..... ۳-۳-۵ اطلاعات در خصوص عدم اقدام [نسبت به درخواست‌های شخص موضوع داده].....
- ۱۶۲..... ۴-۳-۵ تأیید هویت شخص موضوع داده.....
- ۱۶۲..... ۴-۵ حق دسترسی.....
- ۱۶۲..... ۱-۴-۵ دامنه حق دسترسی.....
- ۱۶۴..... ۲-۴-۵ تأمین دسترسی به داده‌های شخصی.....
- ۱۶۶..... ۳-۴-۵ پیاده‌سازی عملی.....
- ۱۶۶..... ۵-۵ حق حذف، حق تصحیح و حق محدودیت.....
- ۱۶۷..... ۱-۵-۵ حق تصحیح.....
- ۱۶۸..... ۲-۵-۵ حق حذف.....
- ۱۷۷..... ۳-۵-۵ حق محدودیت پردازش.....
- ۴-۵-۵ اطلاع‌رسانی به اشخاص ثالث به موجب ماده ۱۹ در خصوص حق حذف، حق تصحیح و حق محدودیت پردازش.....
- ۱۸۰..... محدودیت پردازش.....
- ۱۸۱..... ۶-۵ حق انتقال داده.....
- ۱۸۲..... ۱-۶-۵ دامنه اعمال حق انتقال داده.....
- ۱۸۷..... ۲-۶-۵ ویژگی‌های فنی.....
- ۱۸۷..... ۳-۶-۵ انتقال مستقیم داده.....
- ۱۸۸..... ۴-۶-۵ ارتباط با حق حذف.....
- ۱۸۸..... ۵-۶-۵ حذف حق انتقال داده.....
- ۱۸۹..... ۷-۵ حق اعتراض.....
- ۱۹۰..... ۱-۷-۵ زمینه اعتراض به پردازش.....
- ۱۹۲..... ۲-۷-۵ اعمال حق و نتایج حقوقی.....
- ۱۹۳..... ۳-۷-۵ تعهد اطلاعاتی.....
- ۱۹۳..... ۸-۵ تصمیم‌گیری خودکار.....
- ۱۹۴..... ۱-۸-۵ دامنه اعمال این مانع.....
- ۱۹۶..... ۲-۸-۵ استثنائات از منع [تصمیم‌گیری خودکار].....
- ۱۹۷..... ۳-۸-۵ تدابیر حفاظتی مناسب.....

۹-۵ محدودیت‌ها نسبت به حقوق اشخاص موضوع داده..... ۱۹۷

فصل ۶. تعامل با مراجع نظارتی..... ۱۹۹

- ۱-۶ تعیین مرجع نظارتی صالح..... ۱۹۹
- ۲-۶ مکانیسم یک مرحله‌ای..... ۲۰۰
- ۳-۶ تعیین مرجع نظارتی صالح ارشد..... ۲۰۲
- ۱-۳-۶ تعیین بر اساس مقر اصلی..... ۲۰۲
- ۲-۳-۶ تعیین در صورت فقدان مقر در اتحادیه اروپا..... ۲۰۴
- ۳-۳-۶ استثنا: صلاحیت‌های محلی..... ۲۰۵
- ۴-۶ مکانیسم همکاری و سازگاری..... ۲۰۶
- ۱-۴-۶ هیئت حفاظت از داده اروپا..... ۲۰۷
- ۲-۴-۶ مکانیسم همکاری..... ۲۰۷
- ۳-۴-۶ مکانیسم سازگاری..... ۲۰۸

فصل ۷. ضمانت اجرا و جریمه‌ها به موجب GDPR..... ۲۰۹

- ۱-۷ وظایف و اختیارات تحقیقی (بازرسی) مراجع نظارتی..... ۲۰۹
- ۱-۱-۷ سازگاری بیشتر اختیارات تحقیقی در سراسر اتحادیه اروپا..... ۲۱۰
- ۲-۱-۷ دامنه اختیارات تحقیقی..... ۲۱۰
- ۳-۱-۷ اعمال اختیارات..... ۲۱۲
- ۲-۷ مسئولیت مدنی..... ۲۱۲
- ۱-۲-۷ حق جبران خسارت..... ۲۱۳
- ۲-۲-۷ اطراف مسئول..... ۲۱۴
- ۳-۲-۷ معاف شدن از مسئولیت..... ۲۱۵
- ۳-۷ جزای نقدی و جریمه‌ها..... ۲۱۶
- ۱-۳-۷ اختیارات تأدیبی مراجع نظارتی..... ۲۱۷
- ۲-۳-۷ تخلفات دارای جزای نقدی و میزان آن..... ۲۱۸
- ۳-۳-۷ وضع جزای نقدی و عوامل مخففه..... ۲۱۹
- ۴-۳-۷ جزای نقدی برای گروه تعهدات [سازمان‌های تجاری]..... ۲۲۰
- ۵-۳-۷ پیاده‌سازی عملی..... ۲۲۱
- ۴-۷ جبران قضایی..... ۲۲۱
- ۱-۴-۷ جبران در دسترس برای اشخاص پردازش کننده داده..... ۲۲۲
- ۲-۴-۷ جبران در دسترس برای اشخاص موضوع داده..... ۲۲۲

۲۲۵	فصل ۸. قانون‌گذاری‌های ملی
۲۲۵	۱-۸ شروط ابتدائی مختلف
۲۲۵	۱-۱-۸ شروط ابتدائی در خلال مواد عمومی GDPR
۲۲۹	۲-۱-۸ صلاحیت کشورهای عضو اتحادیه اروپا برای موقعیت‌های خاص پردازش
۲۳۰	۲-۸ حفاظت از داده‌های کارمندان
۲۳۰	۱-۲-۸ شرط ابتدائی
۲۳۲	۲-۲-۸ نهادهای تصمیم‌گیری مشترک در کشورهای منتخب عضو اتحادیه اروپا
۲۳۵	۳-۸ حفاظت از داده «از راه دور»
۲۳۹	فصل ۹. فعالیت‌های پردازش برای داده‌های خاص
۲۳۹	۱-۹ کلان داده
۲۴۰	۱-۱-۹ اعمال GDPR
۲۴۱	۲-۱-۹ پاسخگویی
۲۴۱	۳-۱-۹ حفاظت از اصول اساسی برای پردازش مجاز
۲۴۲	۲-۹ رایانش ابری
۲۴۳	۱-۲-۹ تخصیص مسئولیت‌ها
۲۴۳	۲-۲-۹ انتخاب ارائه‌دهنده خدمات ابری مناسب
۲۴۴	۳-۲-۹ ارائه‌دهندگان خدمات ابری در کشور ثالث
۲۴۴	۳-۹ اینترنت اشیا
۲۴۵	۱-۳-۹ مبنای حقوقی برای پردازش در اینترنت اشیا
۲۴۶	۲-۳-۹ حریم خصوصی با طراحی و حریم خصوصی به‌طور پیش‌فرض
۲۴۷	فصل ۱۰. پیاده‌سازی عملی الزامات GDPR
۲۴۸	۱-۱۰ مرحله اول - تحلیل شکاف
۲۴۸	۲-۱۰ مرحله دوم - تحلیل خطر
۲۴۹	۳-۱۰ مرحله سوم - مدیریت پروژه، برنامه‌ریزی منابع و بودجه
۲۴۹	۴-۱۰ مرحله چهارم - پیاده‌سازی
۲۵۱	۵-۱۰ مرحله پنجم - الزامات بیشتر در سطح ملی
۲۵۲	پیوست: مواد GDPR و شرح‌های مبسوط آن
۳۹۴	فهرست منابع
۴۰۳	نمایه

مقدمه مترجم

استفاده از داده‌های شخصی با توسعه بسترهای مجازی و فزونی ابزارهای فناوری اطلاعات، روبه‌روز در حال افزایش است به طوری که پردازش این داده‌ها برای اهداف و نیازهای مختلف امری اجتناب‌ناپذیر شده است. در واقع بسترهایی که افراد به طور مداوم با آن‌ها سروکار دارند، به صورت گسترده‌ای داده‌های شخصی را جمع‌آوری و پردازش می‌کنند و به شیوه‌های مختلف از آن‌ها استفاده می‌نمایند. گرچه اهمیت اقتصادی و ارزشمندی داده‌های شخصی، تمایل به پردازش داده‌های شخصی را افزایش داده است؛ در عین حال حریم خصوصی افراد را نیز با چالش‌های مهمی روبه‌رو نموده است. بدین جهت ضرورت حمایت از حریم خصوصی اشخاص و داده‌های شخصی‌شان بیشتر احساس می‌شود. این امر مستلزم قانون‌گذاری خاص و تصویب قوانین و مقررات مستقلی است که از این امر ارزشمند حفاظت نماید. این قوانین و مقررات باید بر هدف ایجاد تعادل بین حریم خصوصی اطلاعاتی^۱ افراد (به طور خاص حمایت از داده‌های شخصی^۲) و نیاز اشخاص پردازش‌کننده داده برای استفاده منصفانه و منطقی از داده‌های شخصی، تمرکز داشته باشند. در واقع هر نظام حقوقی باید از عهده این مهم برآید؛ چرا که در عصر کنونی حمایت از داده‌های شخصی، مصداقی از حقوق بشر و در زمره حقوق شهروندی است.

حمایت جامع از داده‌های شخصی و اشخاص موضوع داده در برخی نظام‌های حقوقی مانند اتحادیه اروپا به گونه‌ای مناسب مورد توجه قانون‌گذار قرار گرفته است. در این خصوص در سال ۲۰۱۶ پارلمان و شورای اروپا جامع‌ترین سند قانونی در خصوص حمایت از داده‌های شخصی یعنی مقررات عمومی حفاظت از داده^۳ - از این بعد GDPR - را تصویب نمودند. این مقررات از سال ۲۰۱۸ در تمامی کشورهای عضو اتحادیه اروپا لازم‌الاجرا شده است. گرچه اتحادیه اروپا در خصوص حفاظت از داده شخصی سابقاً نیز قانون‌گذاری کرده است - دستورالعمل حفاظت از داده شخصی سال ۱۹۹۵^۴ - لیکن GDPR به دلیل حمایت‌های بدیع و دقیق خود، کامل‌ترین بستر قانونی در خصوص حمایت از داده‌های شخصی است که به جنبه‌های مختلفی توجه نموده است. این مقررات از یک سو در جهت حمایت از اشخاص حقیقی نسبت به پردازش داده‌های شخصی‌شان و از سوی دیگر در خصوص جریان آزاد چنین داده‌هایی در اتحادیه اروپا است. GDPR به اشخاص حقیقی، حقوق مختلفی نسبت به حفاظت از داده‌های شخصی‌شان اعطا نموده است و اشخاص پردازش‌کننده داده را ملزم به رعایت اصول و تعهدات مختلفی در خصوص پردازش می‌نماید. به دیگر سخن با جریان GDPR، تمامی کشورهای عضو اتحادیه اروپا ملزم به حمایت حداکثری از داده‌های شخصی و اشخاص موضوع داده هستند. با وجود اینکه مقررات مذکور مصوب اتحادیه اروپا است؛ لیکن به دلیل الزامات خاص خود بر بسیاری از اشخاص خارج از اتحادیه اروپا نیز اثرگذار است و ضمانت اجرای آن بر اشخاص خارج از اتحادیه اروپا نیز قابل اعمال است. حمایت‌های مقرر در GDPR نسبت به بسترهای قانونی سابق اتحادیه اروپا و سایر نظام‌های حقوقی در

1. Information Privacy
2. Protection of Personal Data
3. General Data Protection Regulation (GDPR)
4. Data Protection Directive. Directive 95/46/EC

خصوصاً حمایت از داده‌های شخصی دقیق‌تر، سخت‌گیرانه‌تر و در مقام عمل کاربردی‌تر است. اثر حاضر ترجمه‌ای کامل از کتابی جامع در خصوص GDPR است که توسط دو حقوق‌دان آلمانی تألیف شده است. در این کتاب تمامی مواد GDPR مورد توجه قرار گرفته است و جریان الزامات موجود در این مقررات در عمل ارزیابی شده است.^۱ دغدغه مترجم برای بازنویسی این کتاب به زبان فارسی - فارغ از تبیین چگونگی حمایت از داده‌های شخصی به عنوان یکی از جنبه‌های حقوق بشر و حقوق شهروندی برای مخاطب فارسی‌زبان - خلأ نظام حقوقی ایران در این زمینه است. در واقع نظام حقوقی ایران در زمینه حمایت از داده‌های شخصی و اشخاص موضوع داده به‌طور مناسب عمل نکرده است و قانونی مستقل در این خصوص ندارد. گرچه حمایت از داده‌های شخصی به‌صورت جزئی از خلال سایر قوانین و مقرراتی که مربوط به موضوعات دیگر هستند، قابل استنباط است؛^۲ لیکن این حمایت‌های جزئی در این خصوص کافی و کارآمد نیست. همچنین ناگفته نماند که حقوق ایران با ارائه پیش‌نویس لایحه «صیانت و حفاظت از داده‌های شخصی» در تیرماه سال ۱۳۹۷ - منتشر شده در سایت سازمان فناوری اطلاعات ایران - و طرح «حمایت و حفاظت از داده و اطلاعات شخصی» - اعلام وصول شده در صحن علنی مجلس - در شهریورماه ۱۴۰۰ در این خصوص گامی برداشته است ولی این اسناد نیز فارغ از وضعیت قانونی‌شان، به دلیل عدم شفافیت، ابهامات و ایرادات متعدد و فقدان حمایت‌های کاربردی و جامع از داده شخصی و اشخاص موضوع داده، در این خصوص معتابه نیستند. بدین جهت امید است اثر حاضر با شفاف‌سازی جنبه‌های مختلف حمایت از داده‌های شخصی و چگونگی جریان این حمایت‌ها در عرصه عملی به‌موجب مقررات اروپایی حفاظت از داده، در راستای حمایت مؤثر و کاربردی از داده‌های شخصی در نظام حقوقی ایران و تدوین قانونی مستقل در این خصوص، کارآمد باشد.

مهدیه لطیف زاده (دانش‌آموخته دکتری حقوق خصوصی دانشگاه فردوسی مشهد)

زمستان ۱۴۰۱

۱. در خصوص اثر اصلی دو نکته باید مورد توجه قرار گیرد که بالتبع ترجمه نیز از این موارد تأثیر پذیرفته است. اولاً این که زمان انتشار این کتاب سال ۲۰۱۷ است، یعنی زمانی که هنوز قانون لازم‌الاجرا در اتحادیه اروپا نسبت به داده‌های شخصی دستورالعمل حفاظت از داده بوده و GDPR به مرحله الزام نرسیده است (GDPR در سال ۲۰۱۸ به‌طور مستقیم در تمامی کشورهای عضو اتحادیه اروپا لازم‌الاجرا شده است) بدین دلیل جملات در خصوص دستورالعمل به زمان حال و نسبت به GDPR به آینده نسبت داده شده است. ثانیاً از آنجایی که سعی شده است امانت‌داری توسط مترجم تا حد امکان رعایت شود و اثر اصلی با کم‌ترین تفاوت به زبان فارسی برگردان شود، استناد به مواد GDPR به شیوه اثر اصلی صورت گرفته است که ممکن است در مراجعه به سند قانونی GDPR موجب ابهام شود. در جهت رفع ابهام گفتنی است که به‌عنوان نمونه منظور از عبارت «ماده ۳۵ بخش ۳ بند ا الی ج GDPR» رجوع به ماده ۳۵ و سپس ذیل این ماده، به زیرمجموعه سوم و در نهایت باید به حروف ابجد ا الی ج مراجعه شود؛ یا عبارت «ماده ۴ شماره ۱۹ GDPR» یعنی ابتدا به ماده ۴ و سپس به بند ۱۹ از ماده ۴ رجوع شود.

۲. از جمله این قوانین و مقررات می‌توان به اصل ۲۴ و ۲۵ قانون اساسی مصوب ۱۳۵۸، مواد ۵۸، ۵۹ و ۷۱ قانون تجارت الکترونیکی مصوب ۱۳۸۲، مواد ۱۴ و ۱۵ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷، مواد ۱، ۳، ۴، ۸، ۱۲ و ۱۷ قانون جرائم رایانه‌ای مصوب ۱۳۸۸، ماده ۴۰ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات ۱۳۹۴، مواد ۶۵۳ و ۶۵۶ و ۶۵۸ و ۶۶۰ قانون جرائم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی مصوب ۱۳۹۳ و... اشاره نمود. البته در حقوق موضوعه ایران، حفاظت از داده‌های شخصی و حریم خصوصی دو اصطلاح مترادف هستند و به‌جای هم به کار می‌روند (برخلاف حقوق اتحادیه اروپا) لذا در قوانین و مقرراتی که برای حمایت از داده‌های شخصی قابل استناد است، اصطلاح حریم خصوصی یا حریم خصوصی اطلاعاتی نیز در خصوص حمایت از داده‌های شخصی به‌کاررفته است.